

ΓΝΩΣΤΙΚΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΠΡΟΝΗΠΙΩΝ

Κοκονά Αναστασία
Νηπιαγωγός ΕΑΕ,
Μ.Εδ

Θεσσαλονίκη 2020

Οι ηλικίες κατάκτησης των αναπτυξιακών οροσήμων δεν είναι απόλυτες.
Τα ορόσημα δεν κατακτώνται από όλα τα παιδιά της ίδιας ηλικίας ταυτόχρονα

Ατομικές διαφορές: - Διαφορετικοί ρυθμοί μεταξύ τομέων στο ίδιο το παιδί

- Διαφορετικοί ρυθμοί μεταξύ διαφορετικών παιδιών

- Στοιχεία ιδιοσυγκρασίας του κάθε παιδιού

**Διαφοροποιήσεις προκύπτουν και από παράγοντες του περιβάλλοντος
(Οικογενειακό- Σχολικό περιβάλλον)**

Γενική περιγραφή

- Το παιχνίδι γίνεται συντροφικό, ομαδικό. Συνεργάζεται και αναπτύσσει φιλίες με συνομηλίκους. Ανταλλάσσει παιχνίδια, το φανταστικό παιχνίδι εξελίσσεται - εμπλουτίζεται (ανταλλάσσει παιχνίδια, μοιράζεται, δημιουργεί περίπλοκα κοινωνικά σενάρια)
- Αναγνωρίζει τη χαρά, τη λύπη, το θυμό, το άγχος και το φόβο στους άλλους και στον εαυτό του. Δείχνει μεγαλύτερη ικανότητα να ελέγχει έντονα συναισθήματα. Είναι σε θέση να μάθει πως να διεκδικεί χωρίς να γίνεται επιθετικό.

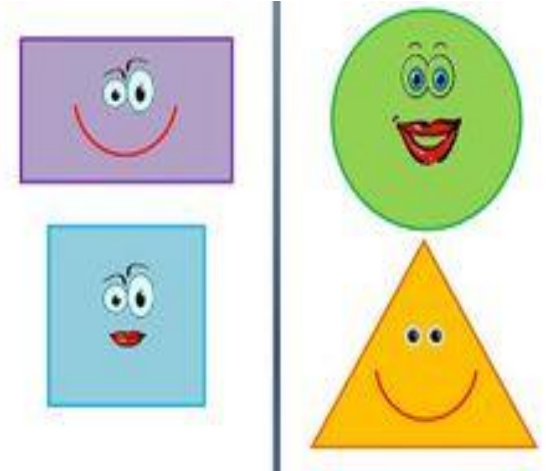
Νοητική ανάπτυξη

- Συμβολική σκέψη
- Χρησιμοποιούν νοητικές αναπαραστάσεις κάτι που επιτρέπει τον σχεδιασμό πριν την εκτέλεση
- Συμβολικό παιχνίδι το οποίο γίνεται περίτεχνο και πιο συνεργατικό
- Ενίσχυση της μνήμης, της γλώσσας, της φαντασίας και της δημιουργικότητας
- Αρχίζουν και αναγνωρίζουν γράμματα και αριθμούς
- Απαριθμούν προφορικά και καταμετρούν
- Αρχίζουν να αποκτούν μια βασική κατανόηση του χρόνου

- Είναι **σημαντικό** να γνωρίζουμε κάποια αναπτυξιακά στάδια - ορόσημα, γιατί όσο πιο νωρίς εντοπιστεί το παραμικρό πρόβλημα στην εξέλιξη του παιδιού, τόσο πιο εύκολα **αντιμετωπίζεται**.
- Το τετράχρονο παιδί αρχίζει να διερευνά βασικές έννοιες όπως χρονικές, σχέσεις μεγεθών και τι σημαίνει να μετράει. Γνωρίζει τα ονόματα διαφόρων γεωμετρικών σχημάτων. Προσπαθεί να ανακαλύψει το πως, το γιατί και τον τρόπο που λειτουργούν τα πράγματα.

Ενδείξεις δυσκολιών: Παρατηρούμενες συμπεριφορές οι οποίες αποκλίνουν από τις αναμενόμενες για το αναπτυξιακό στάδιο το οποίο αντιστοιχεί στην ηλικία του παιδιού. Ανησυχητικά σημάδια στην ανάπτυξη των Γνωστικών δεξιοτήτων

Συμπεριφορές που προβληματίζουν

- ✓ Δυσκολεύεται να συσχετίσει αντικείμενα ανάλογα με την χρήση τους και δεν αναγνωρίζει - ονομάζει αντικείμενα καθημερινής ζωής και φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ Δυσκολεύεται να κατανοήσει και να εκτελέσει διπλές εντολές που περιλαμβάνουν όνομα/επίθετο (δώσε μου τον μπλε κύβο και την κίτρινη μπάλα). Δεν κατανοεί ιστορίες που ακούει, δεν περιγράφει μια απλή εικόνα
- ✓ Δεν εντοπίζει, αναγνωρίζει και ονομάζει τα αδρά μέρη του σώματος. Η αναπαράσταση της ανθρώπινης φιγούρας είναι ελλιπής
- ✓ Δεν ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του ονόματος του και δεν μπορεί να δώσει πληροφορίες για τον εαυτό του (ονοματεπώνυμο, ηλικία και πόλη που ζει)

- Δεν ανταποκρίνεται σε απλές οδηγίες π.χ να μεταφέρει κάτι κάπου. Δυσκολεύεται να ακολουθήσει οδηγίες που εμπεριέχουν 1-3 σκέλη π.χ. πάρε το παιχνίδι στο δωμάτιό σου και φέρε μου τις παντόφλες μου.
- Σύγχυση τοπικών εννοιών (πάνω – κάτω, μέσα – έξω, μπροστά – πίσω, ανάμεσα).
- Δυσκολία στην κατανόηση των χρονολογικών έννοιών (μέρα – νύχτα, πρώτος – τελευταίος, σε λίγη ώρα) και σύνδεσης δραστηριοτήτων με την ανάλογη ώρα της ημέρας
- Συχνή δυσκολία στην κατανόηση ποσοτικών (ένα – πολλά, άδειο – γεμάτο, ολόκληρο – τίποτα) και ποιοτικών εννοιών (μεγάλο – μικρό, ανοιχτό – κλειστό, κρύο – ζεστό).
- Δεν γίνεται εύκολα κατανοητό από τους άλλους (δεν υπάρχει λόγος - ελλειπής λόγος)

- Δεν κάνει ερωτήσεις (ποιος;;; τι;; ή πού;;;)
- Δεν είναι σε θέση να αναγνωρίζει, να δείχνει και να ονομάζει τουλάχιστον 3 χρώματα η να αναγνωρίζει και να αντιγράφει τα βασικά σχήματα
- Δεν ενδιαφέρεται για παιχνίδια μίμησης και για συμβολικό παιχνίδι. (Δεν μπαίνει σε ρόλους-λειτουργικό παιχνίδι)
- Δεν μπορεί να κατηγοριοποιήσει αντικείμενα με βάση τα χαρακτηριστικά τους (χρώμα, μέγεθος, σχήμα κλπ)
- Δεν είναι σε θέση να ολοκληρώσει πάζλ 4-6 κομματιών
- Κινείται συνεχώς από τη μια δραστηριότητα στην άλλη και αδυνατεί να συγκεντρωθεί για περισσότερο από 5'

Σε συνδυασμό με χαρακτηριστικά ΔΕΠΥ (DSM 5, 2013)

Ελλειμματική προσοχή

- Δυσκολεύεται να διατηρήσει την προσοχή του σε εργασίες ή παιχνίδια
- Συχνά δεν ακούει όταν του απευθύνουν το λόγο
- Συχνά χάνει αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τις δραστηριότητες του
- Αποφεύγει να ασχοληθεί με εργασίες που απαιτούν προσήλωση
- Αποσπάται από άσχετα εξωτερικά ερεθίσματα

Υπερκινητικότητα

- Κάνει συχνά νευρικές κινήσεις χεριών, ποδιών η στριφογυρίζει στο κάθισμα του
- Συχνά σηκώνεται από την θέση του ενώ θα έπρεπε να μείνει καθιστό
- Δυσκολία να παίξει η να ασχοληθεί ήσυχα με δραστηριότητες
- Τρέχει και σκαρφαλώνει υπερβολικά σε καταστάσεις που δεν αρμόζει

Παρορμητικότητα

- Δυσκολεύεται να περιμένει την σειρά του
- Συχνά διακόπτει τους άλλους, παρεμβαίνει σε παιχνίδια η συζητήσεις.

Σε συνδυασμό με χαρακτηριστικά Δ ΑΦ

❖ Συμπεριφορά

Στερεοτυπικές κινήσεις, μανιερισμοί (καθημερινή ενασχόληση με ένα αντικείμενο), επίμονη ενασχόληση με μέρη αντικειμένων

❖ Κοινωνικό-συναισθηματικός τομέας

Δυσκολία στην βλεμματική επαφή, αδυναμία ανάπτυξης σχέσεων, δυσκολία στο παιχνίδι, δυσκολία στην έκφραση των συναισθημάτων

❖ Επικοινωνία

Έλλειψη ομιλίας η καθυστερημένη ομιλία, ηχολαλία

❖ Σκέψη

- Δυσκολία στην κατανόηση εννοιών (ελευθερία, δικαιοσύνη..)
- Δυσκολία στην αφαιρετική και συμβολική σκέψη (τι θα έκανες αν κάποιος σου έκλεβε το αγαπημένο σου παιχνίδι;)
- Ανεπτυγμένη οπτική αντίληψη, οπτική μνήμη και οπτική σκέψη (μπορούν να φτιάξουν πάζλ με μεγάλη ευκολία) και λιγότερο ανεπτυγμένη ακουστική μνήμη - αντίληψη. (ιδιαίτερη αισθητηριακή επεξεργασία ακουστικών ερεθισμάτων)
- Δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων και αδυναμία γενίκευσης (πως θα περάσουμε τον δρόμο τώρα που βρέχει και ο δρόμος έχει λάσπη για να μην λερώσουμε;)

Σκοπός μας δεν είναι να βγάλουμε διάγνωση.
Σκοπός μας είναι να εντοπίσουμε πιθανές δυσκολίες
και να μεσολαβήσουμε για την έγκαιρη αντιμετώπισή
τους.

Βιβλιογραφία

- Αναγνωστοπούλου, Ε. & Καρακασνάκη, Χ. (2008), Προσαρμογές αναλυτικών προγραμμάτων για το Νηπιαγωγείο: Σχέδιο διαθεματικής προσέγγισης και πρόγραμμα γλωσσικής ανάπτυξης. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Καραδήμας, Ε. Χ. (2001). Τεχνικές παρέμβασης για την αντιμετώπιση της ΔΕΠΥ στα πλαίσια της σχολικής και της σχολικής αγωγής. Στο Ε. Κάκουρος (Επιμ.), Το υπερκινητικό παιδί: Οι δυσκολίες του στη μάθηση και στη συμπεριφορά (σελ. 97-121). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Οδηγός νηπιαγωγού για την ολόπλευρη αγωγή και ανάπτυξη των παιδιών (ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ)
- Οδηγός εκπαίδευσης παιδιών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (Ι. Βογινδρούκας-D.Shettatt)
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition (DSM-5). Washington: American Psychiatric Publishing
- Bredekamp, S. & Copple, C. (1997), *Καινοτομίες στη προσχολική εκπαίδευση: αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα* (Ε. Ντολιοπούλου, επιμ., Ε. Μαρκάκη, μεταφ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Σελ.149
- Centers for Disease Control and Prevention. Important milestones: Your Child at four Years
- Guidelines for Health Supervision of Infants, Children, and Adolescents (2nd ed., rev.)
- Kim, S. H., & Lord, C. (2013). The behavioral manifestations of Autism Spectrum Disorders. In J. D. Buxbaum & P. R. Hof (Eds.), *The Neuroscience of Autism Spectrum Disorders* (pp. 25-37). New York: Academic Press.